

Mottagare
Tekniska nämnden

Ändring av tillämpningsreglerna för arbetsresekortet i färdtjänsten

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner förslaget att ta bort de 10 gratisresorna på tillämpningsreglerna för arbetsresor inom den särskilda kollektivtrafiken och skickar ärendet vidare till Regionfullmäktige för beslut.

Sammanfattning

Regionfullmäktige 2020-02-17 § 10 beslutade att införa ett arbetsresekort för färdtjänstresenärer som har behov att kunna ta sig till sina arbetsplatser inom Gotlands län.

Vidare beslutade Regionfullmäktige att arbetsresekortet skall omfatta 10 ytterligare fria enkelresor inom Gotlands län för innehavaren under månaden. Någon utredning eller tjänsteskrivelse gällande de 10 st fria enkelresorna finns inte utan beslut togs vid sittande bord av Regionfullmäktige.

Färdtjänstlagen är en speciallagstiftning som ger vissa kommunmedlemmar en förmån, färdtjänst, som inte alla har tillgång till. Andra exempel på speciallagstiftning är socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Teknikförvaltningen får inte utifrån gällande lagstiftning, subventionera kostnaden för resor till grupper (daglig verksamhet enligt LSS) eller enskilda som anses ha en lägre betalningsförmåga än andra. Enligt objektivitetsprincipen (1 kap. 9 § RF) i grundlagen ska förvaltningsmyndigheter beakta allas likhet inför lagen och inte ta hänsyn till sådant som inte är relevant för lagen som till exempel att en viss grupp människor skulle vara mindre bemedlade än andra.

Det finns dock en möjlighet för region Gotland att omfördela medel för resor till och från daglig verksamhet, till ansvarig myndighet, socialnämnden. Detta skulle medföra en möjlighet att prissätta dessa resor utifrån denna grupp betalningsförmåga utifrån inkomst.

Att teknikförvaltningen skulle ge en extra förmån, i det här fallet 10 st gratisresor på färdtjänste, till de som får köpa ett redan subventionerat månadskort strider mot grundlagen och objektivitetsprincipen (1 kap. 9 § RF). Alla som är berättigad till färdtjänst ska behandlas lika när det gäller egenavgift

för resor med färdtjänst.

Ärendebeskrivning

För att få möjlighet att köpa ett arbetsresekort på den särskilda kollektivtrafiken måste det finnas ett färdtjänstbeslut i grunden.

Det är i dag ca 100 personer som varje månad köper arbetsresekort till en kostnad av 473 kr/st, kortet gäller för en kalendermånad. Förutom de 10 gratis färdtjänstresorna gäller arbetsresekortet för 1 tur och retur resa/dag med färdtjänstfordon inom Gotland län. Arbetsresekortet berättigar också för fritt antal resor på den allmänna kollektivtrafiken inom Gotlands län.

Under år 2023 uppgick dessa gratisresor till en kostnad av 1 668 955 kr. Antalet gratisresor under år 2023 var 4 310 st.

Förutom att den färdtjänstberättigade åker 10 st gratisresor på färdtjänsten så gör även medresenären det om det finns en sådan bokad på resan. Medresenär ska enligt våra färdtjänstbestämmelser betala samma egenavgift som den färdtjänstberättigade. Det här innebär att region hittills, från det att de 10 gratis färdtjänstresorna infördes, har förlorat ca 21 000 kr i egenavgift för de som reser som medresenär på grund av att medresenär är kopplat till vad den färdtjänstberättigade betalar för resan. Bokningssystemet är inte upphandlat för att klara hantera gratis färdtjänstresor.

Synpunkter har inkommit från Funkisam enligt nedan:

”Om hittillsvarande förfaringsätt är olagligt måste det ändras, men föreligger något förslag på förändring? De 10 extra resorna innebär att många med färdtjänst kan delta i fritidsverksamhet och att de blir mindre isolerade i sina bostäder. Tidigare betalade de som hade rätt till arbetsresor ett månadskort jämfört med busskort. Blandades inte ihop med fria färdtjänstresor. Gällde då även till daglig verksamhet för demenssjuka tex. En bra lösning för många och kan väl hänvisas till en viss ”rättvisa”.”

Bedömning

Utredningen i frågan om arbetsresekortets 10 gratis färdtjänstresor, har skickats för påseende till region juristen som hänvisar till den så kallade Objektivitetsprincipen (1 kap. 9 § RF) i grundlagen som kommer i spel om individer med samma färdtjänstbehov behandlas olika.

”Regeringsformen i 1 kap. 9 § innehåller den grundläggande bestämmelsen om normmässighets- och objektivitetskravet vid myndighetsutövning. Detta innebär att anställda och i övrigt verksamma inom den offentliga förvaltningen i sitt arbete ska förhålla sig opartiska och sakliga och inte låta sig påverkas av ovidkommande hänsyn. Myndigheterna ska alltså inte låta sig påverkas av subjektiva faktorer som ”kändisskap”, förmögenhet, samhällsposition, utbildning etc. hos den som är part i ett ärende utan ”allas likhet inför lagen” ska beaktas.

Objektivitetsprincipen medför ett förbud för myndigheterna att låta sig styras eller ens vägledas av andra intressen än dem de är satta att tillgodose eller att

grunda sina avgöranden på hänsyn till andra omständigheter än sådana som enligt tillämpliga författningar får beaktas vid verksamhetens utövande. De får alltså inte låta sig påverkas av en önskan att gynna eller missgynna vissa enskilda personer eller intressen, och de får inte ta hänsyn till ovidkommande omständigheter som t.ex. en sökandes etniska bakgrund eller politiska åsikter, eller i övrigt påverkas av personligt tyckande. Naturligtvis innefattar diskriminering liksom alla former av obefogad särbehandling ett brott mot objektivitetsprincipen”.¹

Då objektivitetsprincipen (1 kap. 9 § RF) i grundlagen är tydlig, får Region Gotland inte ta hänsyn till sådant som inte är relevant för lagen, att ge en viss grupp människor förmåner för att de anses vara mindre bemedlade än andra.

I det här fallet ger regionen en förmån till de personer som har rätt att köpa ett subventionerat arbetsreskort genom att de får 10 st gratisresor på färdtjänsten. De personer som inte uppfyller kravet för att få köpa ett subventionerat arbetsreskort har ingen rätt till gratis resor på färdtjänsten utan måste betala egenavgift för alla sina resor.

Personer med funktionshinder som medför att de måste resa på ett särskilt kostsamt sätt har möjlighet att söka ersättning enligt 50 kap. Socialförsäkringsbalken Lag 2010:110 Merkostnadsersättning med ändringar enligt Lag 2018:1265.

Förslag:

Att de 10 gratisresorna som ingår i arbetsreskortet ska tas bort från tillämpningsreglerna.

Kostnaden för gratisresorna uppgick under år 2023 till 1 668 955 kr, kostnaden i sig kommer troligtvis inte ändras i framtiden. Men vi kommer dock att få in egenavgift för resorna, antalet resor uppgick till 4 310 st under år 2023. Regionen har från det att de 10 gratis färdtjänstresorna infördes 2020 fram tills mars 2024 förlorat ca 21 000 kr i intäkter på egenavgiften för medresenär.

För regionen bedöms förslaget att ge en positiv ekonomisk effekt i form av att dessa resor blir föremål för egenavgift vilket ger en intäkt till regionen.

Barn- och genusperspektiv – barn påverkas ej då detta gäller arbetsresor för personer över 20 år.

Landsbygdsperspektiv – alla behandlas lika oavsett var du bor på Gotland när du åker färdtjänst eller nyttjar arbetsreskortet.

¹ JP-infonet – rättdatabas, ”Myndigheters grundlagsstadgade skyldighet att vara sakliga och opartiska – analys”, Malen Lindman, Kammarrättsassessor. Utdrag ur stycke 5 och 6.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen 24-05-14

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör

Skickas till

Regionfullmäktige